

3. Провадження у справах про адміністративні правопорушення: навч. посіб. / В. В. Богуцький, В. В. Богуцька, В. В. Мартиновський. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Харків: ФІНИ, 2010. – 200 с.

4. Мацелик Т. О. Законність як категорія адміністративного права / Т. О. Мацелик // Право та управління. – 2012. – №1. – С. 105–111.

5. Правопорушники через закінчення терміну притягнення уникають адмінвідповідальності [Електронний ресурс]: Інтернет-портал. – Полтава «on-line». – Полтава: Mediagroup, 2010. – Режим доступу: <http://poltava.infomagic.ru/novosti-oblasti/pravoporushniki-cherez-zakinchennya-termynu-prityagnennya-unikayut-adminvidpovidalno/>. – Назва з екрану.

6. Судова практика з розгляду адміністративних справ про деякі правопорушення на транспорті: узагальнення судової практики Верховного суду України від 01 січ. 2004 р. [Електронний ресурс]: Офіційний сайт Верховної ради України. – [К.?]: Верховна рада України, 1994-2014. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=n0076700-04/>. – Назва з екрана.

7. Постанова Тлумацького районного суду Івано-Франківської області від 24 лют. 2014р. у справі № 353/120/14-п [Електронний ресурс]: Інтернет-портал. – Єдиний держ. реєстр суд. рішень, [?]. – К.: ДДІ «Інформаційні судові системи». – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/37288382/>. – Назва з екрану.

СУТНІСТЬ МЕХАНІЗМУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА НАРКОТИКАМИ

Шевчук О. М.

*кандидат юридичних наук, асистент кафедри адміністративного права
та адміністративної діяльності*

*Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
радник голови Державної служби України з контролю за наркотиками*

На сучасному етапі розвитку України як незалежної правової держави особливого значення набуває механізм адміністративно-правового регулювання державного контролю за обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, що зумовлює ступінь ефективності діяльності посадових осіб контролюючих та правоохоронних органів по забезпеченню прав і свобод громадян в цій сфері.

Використання терміну «механізм» обумовлено його змістовним наповненням. У загальному розумінні він означає «систему, що визначає порядок певного виду діяльності» та характеризує «послідовність станів і процесів, які складають будь-яку дію» [1, с. 354]. Поряд із цим, як в теорії, так і в практиці державотворення залишаються не врегульовані ними та потребують додаткового дослідження вагомими проблемами формування понятійного апарату у сфері адміністративно-правового регулювання державного контролю за обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. На нашу думку, чітке формулювання такого визначення дасть змогу розробити пропозиції щодо вдосконалення даного механізму та використання їх у практичній діяльності і впровадження в нормативні джерела для їх удосконалення з цього приводу.

Уперше в юридичну літературу термін «механізм правового регулювання» ввів і розкрив його зміст С. С. Алексеев: «під механізмом правового регулювання слід розуміти в єдності всю сукупність юридичних засобів, за допомогою яких забезпечується правовий вплив на суспільні відносини» [2, с. 30]. М. В. Кравчук під правовим регулюванням розуміє здійснюваний за допомогою правових норм та інших юридичних засобів вплив на суспільні відносини з метою їхнього упорядкування, розвитку та захисту [3, с. 229].

У теорії адміністративного права найбільш часто правове регулювання розглядається в контексті інструментарної теорії забезпечення механізму адміністративного права. Так наприклад, Т.С. Гончарук, вважає, що механізм адміністративно-правового регулювання – це система адміністративно-правових засобів (елементів), за допомогою яких здійснюється правове регулювання (упорядкування) суспільних відносин у сфері державного управління. Структуру механізму адміністративно-правового регулювання складають адміністративно-правові норми, акти тлумачення та акти реалізації адміністративно-правових норм, адміністративно-правові відносини [4, с. 23]. С. В. Ківалов зазначає, що обов'язковим елементом механізму адміністративно-правового регулювання виступають адміністративно-правові норми, тобто правила поведінки, які встановлюються чи санкціонуються державою і є обов'язковими для виконання. Також важливою складовою механізму адміністративно-правового регулювання є адміністративно-правові відносини [5, с. 16]. На думку Л.Л. Попова, є дві важливі частини механізму адміністративно-правового регулювання – адміністративно-правові норми та адміністративно-правові відносини. Вирішення адміністративно-правових спорів чи вирішення питань, що виникають у зв'язку з необхідністю застосування до фізичних чи юридичних осіб відповідних засобів адміністративно-

примусового характеру, передбачає встановлення визначеного порядку, тобто спеціальних правил, котрими слід керуватися при здійсненні адміністративної юрисдикції. Відповідно, в механізмі адміністративно-правового регулювання мають бути виділені адміністративно-процесуальні норми, які встановлюють і забезпечують вказаний порядок [6, с. 393]. На нашу думку, варто погодись з поняттям, даними йому І.І. Веремеєнко: «механізм адміністративно-правового регулювання являє собою сукупність адміністративно-правових засобів, за допомогою яких здійснюється вплив на суспільні відносини» [7, с. 23]. У запропонованому визначенні чітко проглядається галузевий характер досліджуваного явища. Іншими словами, механізм правового регулювання за допомогою норм права тісно пов'язаний з відповідною галуззю. У юридичній науці встановлено, що «кожна галузь права має в своїй основі специфічний, якісно особливий вид суспільних відносин» [8, с. 23]. Механізм галузевого регулювання, в кінцевому рахунку, складається і знаходиться під постійним впливом цього якісно особливого виду суспільних відносин. Адміністративне право, як відомо, регулює суспільні відносини, які виникають у процесі виконавчо-розпорядчої діяльності держави.

Отже, визначення механізму адміністративно-правового регулювання, як «сукупності адміністративно-правових засобів, за допомогою яких здійснюється вплив на відносини, що виникають у процесі виконавчо-розпорядчої діяльності, в результаті чого складається певний юридичний режим» [7, с. 24]. Має свій юридичний режим, своє забарвлення і механізм адміністративно-правового регулювання державного контролю за обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Для розуміння сутності освітлюваної проблеми уявляється важливим дослідження характеристик елементів такого механізму адміністративно-правового регулювання, так як, норми права, що регулюють обіг наркотичних засобів і психотропних речовин та прекурсорів, носять яскраво виражений адміністративно-правовий характер і відповідну природу походження.

Так, приміром, С. С. Алексєєв при розгляді зазначеного механізму запропонував структуру засобів (елементів) останнього, виділивши у взаємодії «три стадії правового регулювання: 1) формування, набрання чинності і дію юридичної норми; 2) виникнення конкретних прав і обов'язків суб'єктів правовідносин; 3) реалізація прав та обов'язків учасниками правовідносин» [2, с. 26]. Виходячи з цього, вказує Ф. Е. Колонтаївській, можна виділити наступні «основні елементи механізму адміністративно-правового регулювання: нормативне підґрунтя, правові відносини, здійснення суб'єктами адміністративно-правових відносин їх прав і обов'язків» [9, с. 15].

На, нашу думку, механізм адміністративно-правового регулювання державного контролю за обігом наркотиків включає в себе такі правові засоби регулювання (елементи): адміністративно-правові норми, адміністративно-правові відносини; адміністративно-правові акти; правосвідомість і правова культура; здійснення суб'єктами адміністративно-правових відносин їх прав і обов'язків.

Адміністративно-правове регулювання державного контролю за обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів є частиною єдиного процесу адміністративно-правового регулювання, за допомогою якого отримують нормативно-правове закріплення обов'язки органів державного контролю за обігом наркотиків щодо забезпечення з медичною метою доступу до цих засобів та речовин та протидії незаконного обігу наркотиків, регулюють відносини, що виникають з цього приводу та забезпечується їх захист, а також регулюються процеси використання заходів примусу у разі порушення законодавства в досліджуваній сфері.

Адміністративно-правове регулювання державного контролю за обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів носить комплексний характер, що обумовлено імперативно-диспозитивними методами регулювання відносин в даній сфері. Поєднання взаємодіючих між собою заборон, зобов'язань і дозволів, що становлять у сукупності основу адміністративно-правового регулювання державного контролю за обігом наркотиків, яка забезпечує взаємозв'язок учасників правовідносин.

Література:

1. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова. – М.: Азбуковник, 1999. – 944 с.
 2. Алексеев С.С. Механизм правового регулирования в социалистическом государстве / С.С. Алексеев. – М. – 1966. – 187 с.
 3. Кравчук М. В. Теорія держави і права (опорні конспекти): навч. посібн. / М. В. Кравчук. – К.: Атіка, 2003. – 288 с.
 4. Гончарук С. Т. Адміністративне право України: навч. посіб. / С. Т. Гончарук. – К.: Нац. акад. внутр. справ; Нац. акад. упр., 2000. – 240 с.
 5. Попов Л. Л. Адміністративне право / Ю. М. Козлов, Д. М. Овсянко, Л. Л. Попов ; під ред. Л. Л. Попова. – М.: Юрист, 2002. – 697 с.
 6. Веремеенко И.И. Механизм административно-правового регулювання в сфері охрани общественного порядка., Проблемы теории и практики административной ответственности / И.И. Веремеенко. – М.– 1983. – С. 23.
 7. Братусь С.Н. Предмет и система советского гражданского права / С. Н. Братусь. – М. – 1963. – 197 с.
-

8. Веремеенко И. И. Механизм административно-правового регулирования в сфере охраны общественного порядка / И. И. Веремеенко. – М. – 1982. – 112 с.
 9. Алексеев С. С. Общая теория права / С. С. Алексеев. – М. – 1982. – Т. 2. – 360 с.
 10. Колонтаевский Ф. Е. Проблемные вопросы административно-правового регулирования государственного управления // Ф. Е. Колонтаевский. – М. – 1998. – 112 с.
-